

BEZ INFEKCIJĀM

SATURS

1. levads	3
2. Izvairšanās no infekcijām	6
3. Cīņa pret infekcijas izplatīšanos	10
4. Izvairšanās no citu valstu infekciju izraisītājiem	13
5. Profilakse un sagatavošanās	14
6. Dzīvnieku labturība	15
7. Cūkkopība Norvēģijā	16
8. Aitkopība Norvēģijā	18
9. Putnkopība Norvēģijā	20
10. Liellopu audzēšana Norvēģijā	21
11. Kazu audzēšana Norvēģijā	22
12. MRSA baktēriju noteikšana	23
1. pielikums. Infekcijas slimības	24
2. pielikums. Mājlopu nozares regulēšana un organizēšana	26

Takk til medarbeiderne i helsetjenestene for geit og storfe i Tine Rådgiving og medarbeiderne i helsetjenestene for fjørfe, sau og svin i Animalia for gode og kunnskapsrike bidrag til arbeidet med "Smittesikker".

Oslo 20.06.2013, Nina Svendsby

Foto: Grethe Ringdal

NORVĒĢIJAS MĀJLOPIEM un māļputniem ir laba veselība. Nopietnas, lipīgas dzīvnieku slimības Norvēģijā ir sastopamas reti. Tāpat reti ir sastopami arī infekciju ierosinātāji, kas no inficētajiem dzīvniekiem slimības varētu nodot cilvēkiem. Mēs vēlamies saglabāt šo māļlopu labo veselības stāvokli. Un jūs varat palīdzēt! Jūsu darba devējs šeit, Norvēģijā, vēlas, lai jūs izlasītu šo brošūru un ievērotu ikdienas procedūras aizsardzībai pret infekcijām.

Strādājot ar lauksaimniecības dzīvniekiem jeb tā saucamajiem māļlopiem un māļputniem, jūs esat atbildīgs par darba devēja norādīto uzdevumu izpildi. Jūs esat atbildīgs arī par to, lai darbi tiktu izpildīti tādā veidā, lai pēc iespējas mazinātu infekcijas slimību izplatīšanās risku.

Laba dzīvnieku veselība ir svarīga:

- labiem māļlopu un māļputnu ražošanas ekonomiskajiem rādītājiem/ ienesīgumam;
- dzīvnieku labturībai;
- pārtikas drošībai;
- drošai darba videi lauksaimniecībā.

Māļlopu un māļputnu saslimšanai var būt dažādi iemesli — dzīvnieki var saslimt, piemēram, nepareizas barošanas vai izjaukta hormonālā līdzsvara dēļ. Bet visbiežāk māļlopi saslimst tādēļ, ka tie ir uzņēmuši sevī infekcijas izraisītājus, piemēram, vīrusus vai baktērijas.

Šis apraksts galvenokārt ir par slimībām, ko izraisa infekciju ierosinātāji.

Infekcijas ierosinātājus parasti nevar redzēt. Slimie dzīvnieki var izplatīt infekciju, nonākot saskarē ar veselajiem dzīvniekiem. Infekciju izraisītāji bieži vien atrodas

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Bieži mazgājiet rokas un izmantojiet ziepes. Roku dezinficēšanas līdzeklis ir laba alternatīva
- Vienmēr izmantojiet dezinfekcijas slūžas, ja tādas ir pieejamas
- Mainiet apavus, kad dodaties pie ganāmpulka
- Ievērojiet personīgo higiēnu
- Bieži pārvelciet tīras darba drēbes
- Regulāri mazgājiet darba apģērbu vismaz 40 °C temperatūrā
- Strādājot ar dažādiem ganāmpulkiem, neizmantojiet to pašu apģērbu
- Pēc darba nomazgājieties dušā un izmazgājiet matus
- Nedodiet mājlopiem un mājputniem ēdiena pārpalikumus!

ķermeņa šķidrums, piemēram, gļotās vai siekalās. Dzīvniekam klepojot un šķaudot, infekcija var izplatīties pa gaisu. Arī dzīvnieku izkārnījumos var būt daudz infekcijas izraisītāju. Ne vienmēr dzīvniekiem ir novērojamas pazīmes, ka to organismā ir infekciju izraisītāji. Šādi dzīvnieki tiek dēvēti par “veselajiem pārnēsātājiem”.

Infekciju izraisītāji var izplatīties arī citos veidos:

- ar cilvēkiem, to ādu, apģērbu vai apaviem;
- ar darbarīkiem, ko izmantojam dzīvnieku apdzīvotajās telpās un citur fermas teritorijā;
- ar dzīvnieku barību;
- ar barības pārpalikumiem.

Noteiktas slimības no dzīvniekiem var tikt nodotas arī cilvēkiem. Šādas slimības tiek sauktas par zoonozēm. Jums un jūsu darba devējam ir svarīgi ievērot vienkāršus, bet iedarbīgus noteikumus, kā aizsargāties pret infekcijām, lai saslimušo dzīvnieku infekcijas netiktu nodotas veselajiem dzīvniekiem un cilvēkiem.

Vairumu baktēriju ierosināto infekciju var izārstēt ar antibiotikām. Tomēr noteiktas baktērijas var kļūt neuzņēmīgas pret antibiotikām. Tādā gadījumā to dēvē par rezistenci pret antibiotikām. Antibiotiku lietošanas dēļ rezistence rodas lielākam skaitam baktēriju. Uz rezistentu baktēriju izraisītām slimībām ārstēšana neiedarbojas. Rezistentas baktērijas var izplatīties visā sabiedrībā. Iekļūstot slimnīcā vai citās iestādēs, tās var izraisīt nopietnas problēmas. Ja inficēšanos izraisa rezistentas baktērijas, tad saslimšanas, kas parasti ir ārstējamas, var izraisīt pacientu nāvi. Tādēļ mēs vēlamies antibiotiku patēriņu mājlopiem un mājputniem noturēt pēc iespējas zemākā līmenī (pielietot tās pēc iespējas retāk). Lai to panāktu, ir sistemātiski jāstrādā, lai dzīvnieki būtu veseli.

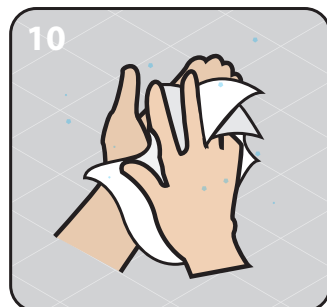
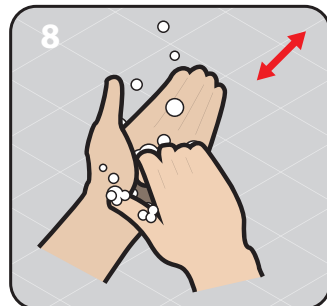
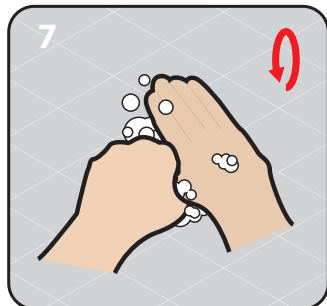
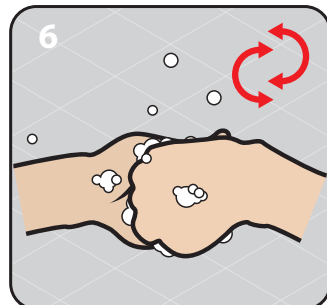
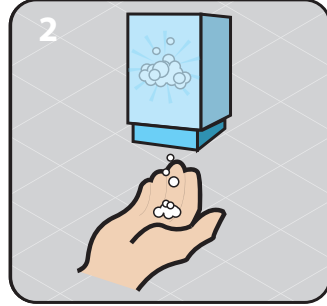
Aizsardzība pret infekcijām

Aizsardzība pret infekcijām ietver dažādus pasākumus, kā novērst infekcijas slimību izplatīšanos. Lai aizsardzība pret infekcijām būtu efektīva, jums ir jāzina šis tas par infekciju izraisītājiem — kā tie izplatās no viena dzīvnieka uz citiem dzīvniekiem, uz cilvēkiem un ganāmpulkiem un kādi pasākumi iedarbojas, lai novērstu infekcijas izplatīšanos. Šīs zināšanas jums katru dienu ir jāizmanto saimniecībā un darbā ar dzīvniekiem. Efektīva aizsardzība pret infekcijām ir pareiza rīcība pareizajā laikā un pareizajā vietā. Ja, dodoties pie dzīvniekiem, mazgājam rokas un mainām apavus tikai katru otro reizi, mēs palielinām slimību nodošanas risku katru reizi, kad neievērojam drošības pasākumus. Tas attiecas arī uz citām procedūrām: katru reizi, kad izvēlamies ātrāko ceļu vai aizmirstam higiēnas procedūras, mēs palielinām infekciju izplatīšanās risku.

Lai nodrošinātu labu aizsardzību pret infekcijām, liela nozīme ir higiēnai. Atbilstoša uzkopšana un tīrība var būt izšķirošais faktors, kā novērst slimību izplatīšanos un infekcijas draudus. Higiēna ir svarīga arī tad, kad strādājat ar atkritumiem, mēsliem un kritušiem (mirušiem) dzīvniekiem.

Darba devējam ir galvenā atbildība par infekciju novēršanu fermā. Jūsu uzdevums ir apgūt fermā izstrādātās un pielietotās higiēnas procedūras un no darba devēja noskaidrot, kādā veidā veikt savu darbu. Ir ļoti svarīgi dzīvnieku īpašniekam uzdot jautājumus un noskaidrot, ko viņš/ viņa vēlas, lai jūs darāt gadījumos, kad jāizmeklē dzīvniekus, kam ir novērojamas saslimšanas pazīmes, kā ārstēt saslimšanu un izsaukt veterinārārstu.

Dažādās fermās praktiskie risinājumi aizsardzībai pret infekcijām var atšķirties. Daži risinājumi ir saistīti ar ēkām, ieeju dizainu un dzīvnieku mītnēm. Citi ir saistīti ar ikdienas procedūrām, piemēram, drēbju maiņu, virsvalku lietošanu, tīrīšanu un ganāmpulka dzīvnieku pārvietošanu. Tālāk sniegti daži risinājumu piemēri, bet to var darīt arī citos veidos. Jums ir jārespektē tie risinājumi, ko jūsu darba devējs ir izvēlējis, pat, ja tie atšķiras no šeit minētajiem piemēriem.

KAS JUMS IR JĀDARA?

Novērojiet nesen iegādātos dzīvniekus un dzīvniekus, kas nesen atgriezušies no ganībām. Ja tiem ir novērojamas saslimšanas pazīmes, šie dzīvnieki ir jāzmeklē un, iespējams, ir jāzsauc veterinārārsts

GANĀMPULKS IR relatīvi slēgta sistēma. Lai novērstu infekciju izraisītāju iekļūšanu ganāmpulkā no ārpuses, ir svarīgi ievērot ikdienas procedūras iespējamo infekcijas ceļu bloķēšanai. Ļoti svarīgs ir veids, kā mēs domājam un darbojamies, lai novērstu infekciju izraisītāju ienešanu ganāmpulkā no “ārpasaules”. Šos pasākumus jeb procedūras varētu saukt par ārējo infekciju profilaksi.

Infekciju riska faktori:

- saskare ar dzīvniekiem no citiem ganāmpulkiem, mājlopu pārvietošana;
- satiksme starp fermām — cilvēki, transportlīdzekļi un aprīkojums;
- saskare ar nekomerciālu lopkopību;
- piesārņots dzeramais ūdens un barība;
- savvaļas dzīvnieki un putni;
- suņi un kaķi.

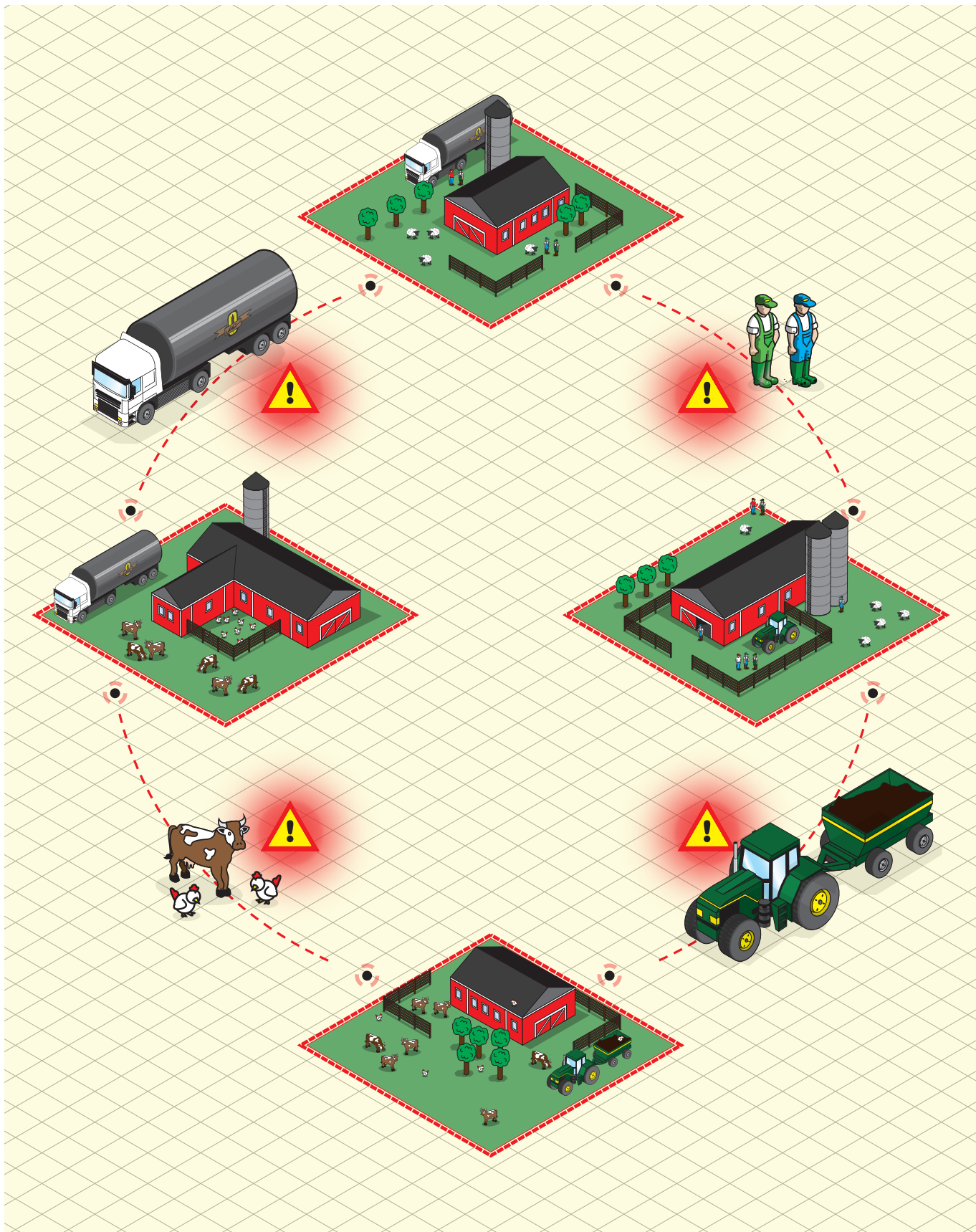
a) Saskare ar dzīvniekiem no citiem ganāmpulkiem

Fermas dzīvnieki var būt saskarē ar dzīvniekiem no citiem ganāmpulkiem, kad tiek iegādāti mājlopi, tiek izmantotas kopējas ganības, organizēta ganāmpulku dzīvnieku apļināšana, aizņemoties no citiem vaislas dzīvnieku, kā arī tad, ja dzīvnieki piedalās mājlopu izstādēs un tiek izrādīti citos pasākumos.

Par mājlopu iepirkšanas procedūrām pirmkārt atbild Jūsu darba devējs. Jūsu vissvarīgākais uzdevums ir ievērot ganāmpulka procedūras iepirkto dzīvnieku uzņemšanai un darbam ar tiem. Iegādājoties dzīvniekus, saslimšanas risku var mazināt tādi pasākumi kā veselības sertifikātu pieprasīšana un karantīnas dienu ievērošana.

Ja dzīvnieki ganās kopā ar dzīvniekiem no citiem ganāmpulkiem, tad īpaši svarīgi ir pievērst uzmanību tiem, kad tie atgriežas mājās.

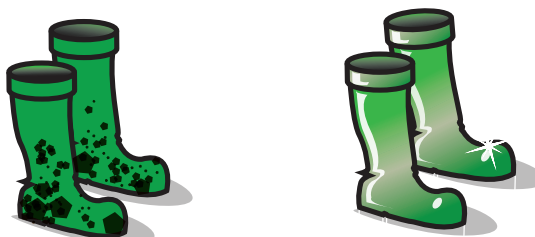
KAS JUMS IR JĀDARA?

- Nelietojiet vienas un tās pašas drēbes, strādājot ar dažādiem ganāmpulkiem, un bieži mazgājiet apģērbu
- Personīgā higiēna ir svarīga. Pēc darba dienas nomazgājieties dušā un izmazgājiet matus
- Bieži mazgājiet rokas. Rokas vienmēr ir jāmazgā:
 - pirms slaukšanas;
 - strādājot ar dzīvniekiem, kam dzimst mazuļi vai kam nesēni ir piedzimuši mazuļi;
 - pirms darba ar jaundzimušiem dzīvniekiem;
 - pēc saskares ar mēsliem, asinīm, auglūdeni un augļa membrānu, slimiem un kritušiem (beigtiem) dzīvniekiem.

b) Satiksme jeb pārvietošanās starp ganāmpulkiem

Cilvēki var ienest ganāmpulkā infekciju izraisītājus no ārpusē. Vīrusus un baktērijas var pārnēsāt uz ādas, apģērba un apaviem. Dažiem cilvēkiem darba uzdevumi ir jāveic vairākos ganāmpulkos. Šādiem cilvēkiem ir īpaši svarīgi pastāvīgi ievērot higiēnas procedūras. Papildus dzīvnieku īpašniekiem un lopkopjiem šajā kategorijā var ietilpt arī veterinārārsti, konsultanti un citi lauksaimniecības pakalpojumu sniedzēji, piemēram, dzīvnieku kravu šoferi, piena autocisternu šoferi, barības, pakaišu un citu izstrādājumu piegādātāji. Arī fermas viesi var vēlēties apskatīt dzīvniekus.

Cilvēkiem, kas strādā ar dzīvniekiem, ir svarīgi ievērot pastāvīgas procedūras, tostarp personīgo higiēnu, drēbju mazgāšanu un apģērba un apavu maiņu.

Cilvēkiem, kas strādā lauksaimniecības nozarē un reizēm saskaras ar ganāmpulku, ir svarīgi saņemt skaidru informāciju par higiēnas procedūrām, kas tiek pielietotas katrā no ganāmpulkiem. Personām, kas strādā ar vairākiem ganāmpulkiem, ir arī lielāks infekciju pārnēsāšanas risks. Vissvarīgākais, lai šādas personas neietu dzīvnieku mītnēs tālāk, nekā nepieciešams viņu darba pienākumu izpildei. Piena cisternas automašīnas šoferim nevajadzētu iet tālāk par telpu, kur atrodas piena cisterna. Ja labi sagatavojas, tad kautuves autotransporta šoferim nav jāiet tālāk par iekraušanas rampu, un ideālā gadījumā viņam nav jāizkāpj no kabīnes.

Tālāk aprakstīti daži piemēri pasākumiem, kas palīdz mazināt risku, lai cilvēki neienestu infekcijas.

- Skaidri apzīmējumi ieejām, kas paredzētas pašas fermas darbiniekiem/ lopkopjiem, citiem apmeklētājiem, slaukšanas zālei un dzīvnieku iekraušanai un izkraušanai.
- Skaidri redzamas izkārtnes, kas ganāmpulka apmeklētājiem norāda, ka ir nepieciešama dzīvnieku īpašnieka atļauja, lai apskatītu dzīvniekus.
- Dezinfekcijas slūžas ar skaidru informāciju par to lietošanu.
- Pieejami virsvalki un zābaki vai apavu pārsegi personām, kas dosies pie dzīvniekiem/ putniem.
- Pieejamas izlietnes roku mazgāšanai ar karstu ūdeni, ziepēm un papīra dvieļiem.

c) Savvaļas dzīvnieki un putni

Savvaļas dzīvniekiem un putniem var būt tādu infekciju izraisītāju pārnēsātāji, kas var inficēt mājlopus, mājputnus un cilvēkus. Zināma saskare ar savvaļas dzīvniekiem nav novēršama, piemēram, ja dzīvnieki pa vasaru ganās pļavā. Vasarā dzīvnieku ganišanai pļavās ir daudz priekšrocību attiecībā uz dzīvnieku labturību, ainavas kultivēšanu un zāles kā barības izmantošanu. Kamēr dzīvnieki ir pļavā, nav liela riska, ka savvaļas dzīvnieki mājlopus inficēs ar kādu slimību. Tomēr noteiktas sugas, piemēram, cūkas un mājputni, ir uzņēmīgākas pret infekcijām, ko pārnēsā savvaļas sugas. Mājputni var inficēties ar vīrusu saslimšanām, kas mājputnu audzēšanā var izraisīt lielus zaudējumus. Daži pasākumi, kā mazināt risku inficēties no savvaļas sugām ir nodrošināt mājlopu un mājputnu ēkas pret savvaļas putnu iekļūšanu un efektīvi kontrolēt kaitēkļus un grauzējus, piemēram, peles un žurkas. Iespējams, ir nepieciešams arī aizvākt prom savvaļas putnu ligzdas, lai putni neligzdotu dzīvnieku/ putnu kūts tuvumā. Slimību kontrolei noder tīrības un kārtības uzturēšana ap dzīvnieku mītnēm un fermas teritorijā.

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Nodrošiniet, lai apmeklētāji izmanto tiem paredzēto ieeju, ja tāda ir atsevišķi izdalīta
- Pārliecinieties, ka viesi pārvelk fermas apģērbu vai izmanto vienreiz lietojamus virsvalkus un zābakus
- Atcerieties, ka pat veterinārārsti un dzīvnieku pārvadātāju auto šoferi ir viesi, un atgādiniet viņiem par šīm procedūrām
- Ja esat bijis pie cita ganāmpulka un izmantojis transportlīdzekļus un aprīkojumu, kas nonācis saskarē ar mēsliem, nomazgājiet un dezinficējiet šo aprīkojumu, un tikai pēc tam to atkal drīkst lietot savā fermā

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Ievērojiet ganāmpulka procedūras kaitēkļu un grauzēju kontrolei
- Izmantojiet palīgīdzekļus, ar ko dzīvnieku mītnēs uzturēt drošību, piemēram, pie atverēm izmantojiet tīklus, lai pa tām nevarētu iekļūt putni

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Darba vietā ievērojiet tīrību un kārtību – gan pie dzīvniekiem, gan telpās, kurās uzturas cilvēki
- Ievērojiet ikdienas uzkopšanas procedūras
- Ievērojiet regulāras tīrīšanas un dezinficēšanas procedūras, piemēram, saistībā ar jaunu dzīvnieku ieviešanu vai dzīvnieku grupu pārvietošanu
- Ievērojiet procedūras kaitēkļu un grauzēju kontrolei
- Nelaidiet suņus barības krātuvē un dzīvnieku mītnēs, ja fermeris tā pieprasa
- Palīdziet pļaut zāli un uzturēt kārtību ap ēkām

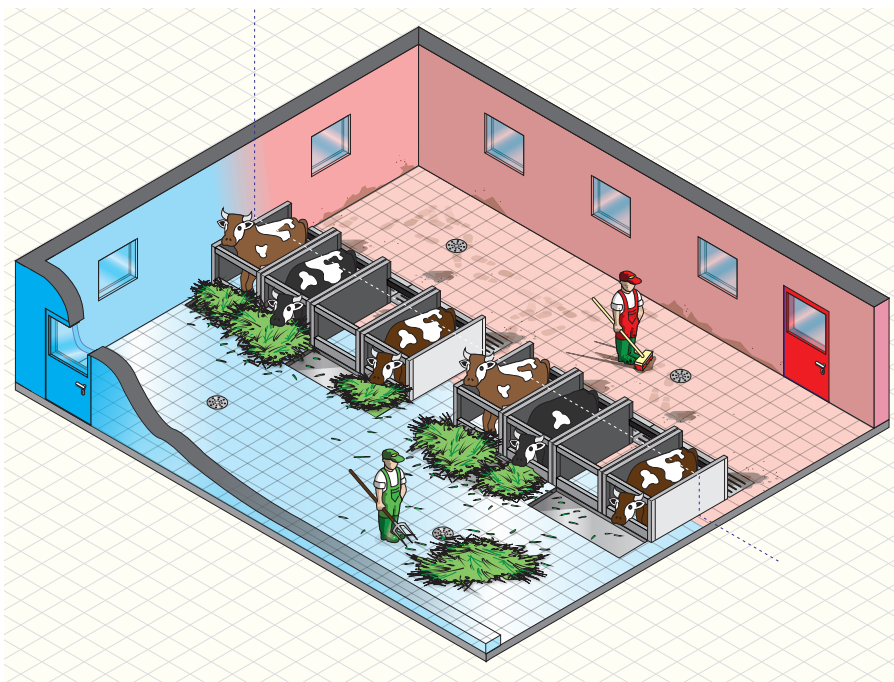
VIENMĒR PASTĀV iespēja, ka ir infekciju izraisītāji, kas ganāmpulkā infekciju no viena dzīvnieka var nodot citam dzīvniekam. Labas rutīnas jeb atstrādātas ikdienas darbības un regulāras uzkopšanas procedūras var samazināt infekciju izraisītāju izplatīšanās risku. Šīs regulārās darbības varētu saukt par iekšējo infekcijas profilaksi.

Svarīgas ir vispārējās uzkopšanas un uzturēšanas procedūras. Īpaši svarīga ir atbilstoša rīcība ar jauniem dzīvniekiem, slimiem dzīvniekiem un mēsliem.

a) Labas ražošanas prakse un kārtības uzturēšana
Kārtīgai fermai ar regulāri tīrītām mājlopu un mājputnu mītnēm ir labākas izredzes novērst infekcijas nekā neoptām fermām. Svarīgi ir arī samazināt ugunsgrēka iespējamību dzīvnieku mītnēs. Ir svarīgi uzņemt un iztīrīt telpas, kur mājā dzīvnieki, bet tas ir jādara arī atpūtas telpā, pie garderobes skapīšiem un citās telpās, kur uzturas fermas darbinieki. Salūzuši un novārtā pamesti priekšmeti uzkrāj putekļus un netīrumus. Bojāts aprīkojums ir jāsalabo vai jānogādā atkritumu savākšanas punktā. Svarīgi ir kontrolēt kaitēkļus un grauzējus. Daudzi fermeri nevēlas, ka dzīvnieku mītnēs atrodas suņi.

b) Mēsli

Dzīvnieku un cilvēku izkārnījumi vienmēr satur daudz vīrusu un baktēriju. Ja izkārnījumi nokļūst barībā, tā tiek piesārņota un tiek sabojāta barības kvalitāte. Tādēļ labas dzīvnieku mītnes ir izveidotas tā, lai ar barību un mēsliem varētu strādāt tik nesaistīti, cik vien tas iespējams. Vecākās mītnēs, kas nav tik labi projektētas, ir svarīgi ievērot labas ražošanas praksi, lai nepieļautu barības piesārņošanu.

c) Dzīvnieku mazuļi

Dzīvnieku mazuļi ir viegli ievainojami, un tiem ir nepieciešama silta un sausa vide. Dažādām sugām ir nedaudz atšķirīga mazuļu kopšana, bet dzīvnieku mazuļiem parasti ir nepieciešamas biežākas apskates un lielāka aprūpe nekā pieaugušiem dzīvniekiem. Ja ganāmpulkā ir nesen dzimuši mazuļi, tad tos ir bieži jāpārbauda, un jāpievērš uzmanība saslimšanas simptomiem, piemēram, caurejai un sēkšanai, smagai elpošanai vai klepošanai.

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Darbu ar barību veiciet pietiekamā attālumā no mēsliem
- Izmantojiet dažādus darbarīkus darbam ar barību un darbam ar mēsliem
- Darbam ar mēsliem paredzētos piederumus, piemēram, skrāpjus un lāpstas, glabājiet citā vietā, nevis kopā ar instrumentiem, ko izmantojat darbam ar barību, piemēram, grābekļiem un slotām
- Darbam ar barību paredzētie piederumi ir jāuztur tīri un labā stāvoklī
- Pārliecinieties, ka barība pie dzīvniekiem netiek vesta pār zonām, kurās ir mēsli
- Pārliecinieties, ka dzīvnieki nevar ierāpties barošanas silē.
- Dabiskajām vajadzībām izmantojiet tualeti, nevis kūtsmēslu pagrabu.

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Pirms tieša kontakta ar dzīvnieku mazuļiem vienmēr nomazgājiet rokas
- Jaundzimušo dzīvnieku vai mazuļu mītnes, tostarp aploki un staļļu nodalījumi, ir jāuztur tīri un kārtīgi
- Bieži pārbaudiet jaundzimušos un dzīvnieku mazuļus, pievērsiet uzmanību tam, vai tie uzņem pārtiku un vai tiem nav novērojami kādi saslimšanas simptomi

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Pēc kontakta ar slimiem dzīvniekiem vienmēr nomazgājiet rokas
- Ja ganāmpulkam ir slimiem dzīvniekiem paredzēti aizgaldi, tad šādi neizmantojie aizgaldi ir jāuztur tukši, tīri un gatavi lietošanai
- Saslimušiem dzīvniekiem ir jāizmanto slimiem dzīvniekiem paredzētie aizgaldi, vai šādi dzīvnieki ir jāizolē no veselajiem ganāmpulka dzīvniekiem
- Pievērsiet uzmanību tīrībai un higiēnai slimo dzīvnieku mītnēs
- Nodrošiniet, lai slimo dzīvnieku barības pārpalikumi un mēsli nesaskartos ar veselajiem dzīvniekiem
- Vienmēr darbs ar slimiem dzīvniekiem ir jāveic pēc tam, kad esat apkopis veselos dzīvniekus un/vai strādājis ar tiem
- Pārrunājiet ar darba devēju to, kad būtu jāizsauc veterinārārsts un kam tas ir jādara
- Miruši dzīvnieki ir jāizvāc nekavējoties
- Darbā ar mirušiem dzīvniekiem ievērojiet ganāmpulka procedūras (nosegšana, sasaldēšana)

d) Slimi un krituši dzīvnieki

Slimi dzīvnieki parasti izdala vīrusus un baktērijas, ko var nodot citiem dzīvniekiem. Infekciju izraisītāji var būt arī dzīvniekiem, kas nomiruši kādas slimības dēļ. Ķermeņa šķidrumi, piemēram, gļotas, siekalas un piens, var saturēt daudz infekciju izraisītāju. Kopjot un ārstējot slimos dzīvniekus, ir jāievēro atbilstošās ganāmpulka procedūras. Ja slimiem dzīvniekiem ir pieejami atsevišķi aizgaldi, jānodrošina, lai šie aizgaldi būtu tīri un gatavi lietošanai. Visbiežāk slimie dzīvnieki ir jāizolē no citiem ganāmpulka dzīvniekiem, lai samazinātu infekcijas risku. Pārrunājiet ar dzīvnieku īpašnieku to, kad izsaukt veterinārārstu un kā apkopt slimus dzīvniekus jūsu darba vietā.

NO ĀRZEMĒM atbraukuši cilvēki rada īpašu risku, kas saistīts ar Norvēģijā neesošu slimību ieviešanu. Daudzās citās valstīs ir tādi infekciju izraisītāji, kas pie mums nav sastopami. Tādēļ vienmēr pastāv zināms risks, ka pēc citu valstu apmeklējumiem cilvēki Norvēģijā ievēdīs infekciju izraisītājus. Šis risks attiecas arī uz parastiem brīvdienų ceļojumiem. Risks palielinās, ja citā valstī esat bijis saskarē ar mājlopiem vai ja saslimāt un tikāt ievietots slimnīcā.

Dažās valstīs ir nopietnu dzīvnieku infekciju slimību uzliesmojumi, piemēram, mutes un nagu sērga, cūku mēris un putnu gripa. Pret šādiem gadījumiem ir jāaizsargājas. Par šādu slimību saasināšanos attiecīgajā valstī parasti ir zināms. Nopietnas dzīvnieku slimības mēdz būt biežāk sastopamas dažās valstīs ārpus Eiropas. Dažas no šīm valstīm ir populāri brīvdienų ceļojumu galamērķi. Ņemiet vērā, ka ir pretlikumīgi Norvēģijā un ES valstīs ievest dzīvnieku izcelsmes pārtiku no valstīm, kas atrodas ārpus ES/EEZ. Neatkarīgi no tā, kāda ir ēdiena izcelsme, mājlopiem nedrīkst dot ēdiena pārpalikumus!

Noteikumi apmeklējot lauksaimniecības iestādes ārpus Norvēģijas
Mazgājiet rokas rūpīgi ar ziepēm. Lietojiet vienreizējās lietošanas cimdsus, galvassegu un putekļu masku ar vārstu, kas aizsargā cilvēkus pret infekcijām, kuru avots ir dzīvnieki. Mazgājiet un dezinficējiet rokas uzreiz pēc aizsarglīdzekļu noņemšanas. Ja ir iespēja, ieejiet dušā uzreiz pēc kontakt ar dzīvniekiem.

KAS JUMS IR JĀDARA?

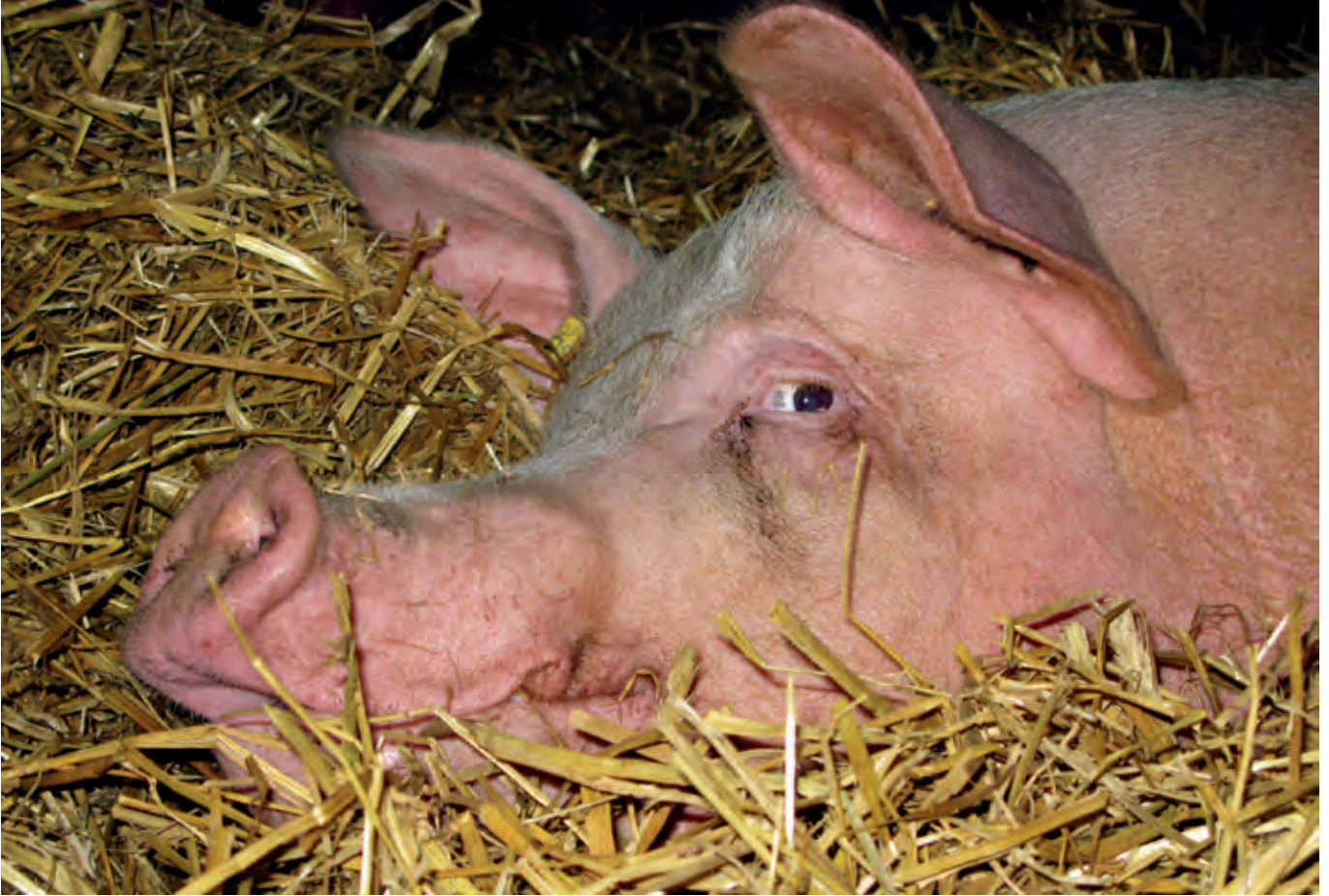
- Ja jums ir bijusi saskare ar dzīvniekiem citās valstīs, jums jāpagaida 48 stundas, un tikai pēc tam drīkstat apmeklēt Norvēģijā esošu ganāmpulku. Skaitiet stundas kopš atgriešanās Norvēģijā
- Ja bijusi saskare ar lauksaimniecības dzīvniekiem valstī, kurā zināms par nopietniem dzīvnieku infekcijas slimību gadījumiem, ir jāpagaida 72 stundas, un tikai pēc tam drīkst apmeklēt Norvēģijā esošu ganāmpulku. Skaitiet stundas kopš atgriešanās Norvēģijā
- Ja esat bijis citā valstī, pirms Norvēģijā esoša ganāmpulka apmeklēšanas, ieviesiet paradumu nomazgāties dušā un izmazgāt matus
- Apģērbus, kas ir saskāries ar citā valstī dzīvojošiem dzīvniekiem, izmazgājiet vismaz 60 °C temperatūrā, kā arī notīriet un dezinficējiet apavus
- Kad apmeklējat Norvēģijā esošu ganāmpulku, nedrīkst valkāt apavus, ko izmantojāt citās valstīs
- Ņemiet vērā aizliegumu Norvēģijā un ES valstīs ievest dzīvnieku izcelsmes pārtiku no valstīm, kas atrodas ārpus ES
- Nedodiet dzīvniekiem barības pārpalikumus — neatkarīgi no produktu izcelsmes

KAS JUMS IR JĀDARA?

- Katru dienu veltiet laiku dzīvnieku un to uzvedības novērošanai, kā arī lūkojieties, vai ganāmpulkā nav vērojams kaut kas neparasts
- Pievērsiet uzmanību atsevišķiem dzīvniekiem, kas kaut kādā veidā atšķiras no pārējiem
- Ieklausieties, vai ganāmpulkā nav neparastu skaņu
- Ja pamanāt kaut ko neparastu, pastāstiet to dzīvnieku īpašniekam. Ja konstatējat, ka kādi dzīvnieki ir saslimuši, pārliecinieties, ka dzīvnieku īpašnieks par to ir informēts.
- Ja uzskatāt, ka dzīvniekiem ir nepieciešama veterinārārsta palīdzība, pārrunājiet to ar dzīvnieku īpašnieku
- Nekavējoties sazinieties ar dzīvnieku īpašnieku, ja vienlaicīgi ir slimi vairāki dzīvnieki, ja tiem ir drudzis, slikta apetīte un mazinās ražīgums

PROFILAKŠE NOZĪMĒ regulāras procedūras, lai konstatētu incidentus, pirms tie ir pārvērtušies par kaut ko nopietnu. Praktiski tas nozīmē ganāmpulkā un fermā notiekošā novērošanu, atbilstošu rīcību, ja gaidāms kaut kas nevēlams, un dzīvnieku īpašnieka brīdināšanu, ja pamanāt kaut ko neparastu. Ja dzīvnieks ir acīmredzami slims, Norvēģijā ir pierasts sazināties ar veterinārārstu. Ja saslimšanas simptomi novērojami daudziem dzīvniekiem vienlaikus, dzīvnieku īpašniekam ir pienākums informēt arī atbilstošās iestādes (Mattilsynet - Norvēģijas Pārtikas uzraudzības iestāde). It īpaši tas attiecas uz gadījumiem, ja dzīvniekiem ir drudzis, ja tie neēd vai ja tiem mutē un ap nagiem ir čūlas.

NORVĒĢIJAS MĀJLOPU ražošanā dzīvniekiem ir jājūtas labi. Ja dzīvniekiem klājas labi, arī viņu veselība parasti ir laba. Lai dzīvnieki varētu baudīt labturību, mums ir jānovēro, kā tie jūtas, un attiecīgi jāīkkojas, ja dzīvnieki nejūtas labi. Slimu vai savainotu dzīvnieku reizēm labāk ir likvidēt, nevis ļaut tam dzīvot ciešanās. Ja jūsu darbā reizēm ir jālikvidē dzīvnieki, pārliecinieties, ka zināt, kā to pareizi darīt.

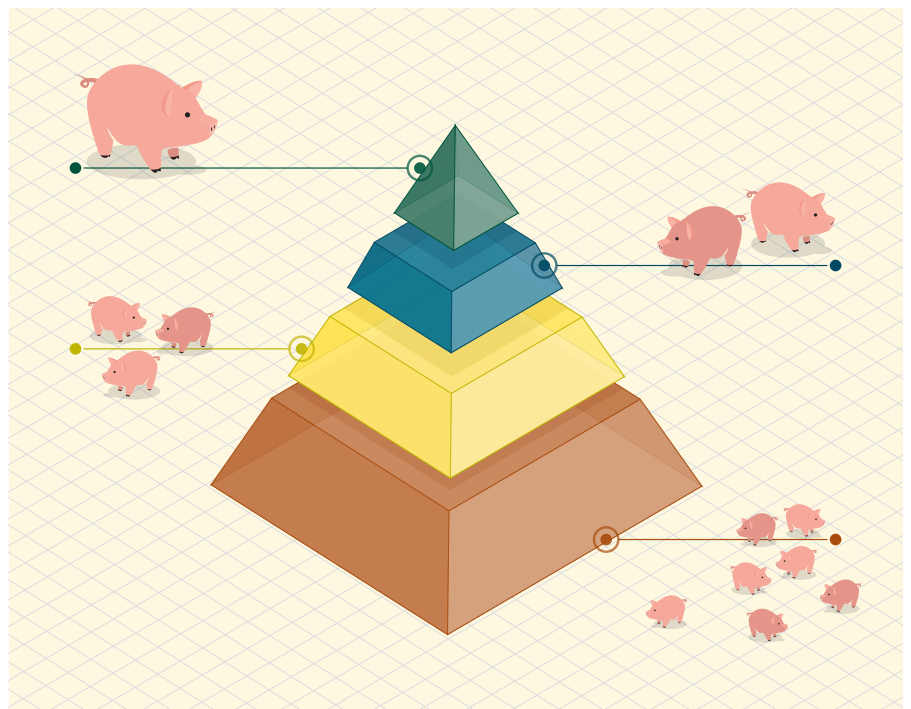
KAS JUMS IR JĀDARA?

- Pieskatiet dzīvniekus!
- Pievērsiet uzmanību tam, vai dzīvnieki, ar kuriem strādājat, izskatās labi un jūtas labi
- Ja redzat, ka aprikojums, mītne vai kāds no piederumiem vairs nav atbilstošs dzīvniekam un kaitē tam, pastāstiet par to īpašniekam vai arī pats novērsiet neatbilstību, lai nesavainotu dzīvniekus
- Ja dzīvnieki ir slimi vai savainoti, nodrošiniet, lai tie saņemtu atbilstošu ārstēšanu, vai arī tie tiktu atbilstoši likvidēti
- Pastāstiet darba devējam, ja pamanāt, ka dzīvnieki nejūtas labi

NORVĒĢIJĀ IR APTUVENI 90 000 sivēnmātes un katru gadu tiek nokauts aptuveni 1,5 miljoni cūku. Salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm Norvēģijā ir mazi ganāmpulki. Ganāmpulku stāvoklis ir ārkārtīgi labs, jo mums nav jācīnās ar slimībām, kas citur izraisa lielus zaudējumus, piemēram, cūku reproduktīvā un respiratorā sindroma vīrusu (PRRS) un pneimoniju, ko izraisa mikoplazma. Norvēģijas cūkkopībai ir ļoti svarīgi saglabāt šādu labvēlīgu situāciju.

Norvēģijas cūkkopības centrālais faktors ir pavairošanas un veselības piramīda. Par to ir svarīgi zināt, lai saprastu ražošanas dinamiku un dzīvnieku kustības principus starp ganāmpulkiem. Vīsa dzīvnieku kustība piramīdā notiek virzienā uz leju. Vaislas ganāmpulki ir piramīdas augšpusē. Ir aptuveni 40 slēgti ganāmpulki, kur tiek ražoti lauku cūku un Duroc un Hampshire tīršķirnes dzīvnieki. Šiem dzīvniekiem ir ļoti labs veselības stāvoklis, un no selekcijas organizācijas Norsvin tiek iegūta vislabākā sēkla. Šie ganāmpulki piegādā kuļus testēšanas un sēklas stacijām. Tie nodrošina arī lauku cūku sivēnmātes vaislas ganāmpulkiem. Vaislas ganāmpulkos lauku cūku sivēnmātes tiek apsēklotas ar Yorkshire šķirnes sēklu, un rodas hibrida sivēnmātes, kuras tiek pārdotas lauksaimniecības ganāmpulkiem. Tie ir ganāmpulki, kas nodarbojas ar sivēnu audzēšanu. Daži no tiem pārdod visus savus sivēnus (25–30 kg) tikai bekona ražošanas ganāmpulkiem. Daži daļu no cūkām vai visas cūkas paši sūta uz lopkautuvi — tie ir tā sauktie kombinētie ganāmpulki.

Norvēģijā ir arī īpaša ražošanas forma, saukta par sivēnmāšu vienībām. Viens “centrmezglis” un vairāki “pavadoņi” veido apsēklošanas entitīvu. Centrmezglis specializējas apsēklošanā, un aptuveni 3 nedēļas pirms gaidāmajām dzemdībām grūsnās sivēnmātes nogādā uz pavadoņiem. Pēc sivēnu atradināšanas no mātes piena sivēnmātes tiek nogādātas atpakaļ centrmezglā, kur notiek jauna apsēklošana. Pavadoņi katru reizi nesāņem tās pašas sivēnmātes.

Norvēģijā audzē arī cūkas bez īpašiem patogēniem (Specific Pathogen-Free — SPF). Tie ir ganāmpulki, kuru cūkām nav konkrētu specifisko infekciju ierosinātāju, tostarp baktēriju, kas izraisa ļaundabīgu plaušu slimību (APP). Tādēļ šīm cūkām ir īpaši labs veselības stāvoklis, un bieži vien tās aug ļoti labi. Cūkas no SPF ganāmpulkiem nedrīkst jaukt ar cūkām no parastajiem lauksaimniecības ganāmpulkiem, jo tām nav izstrādājusies imunitāte pret attiecīgajiem infekciju izraisītājiem.

Izvairšanās no infekcijām

Norvēģijas cūkkopības nozarei ir ļoti svarīgi izvairīties un novērst infekciju izplatīšanos. Tas attiecas gan uz infekcijām no ārvalstīm, gan uz infekciju nodošanu starp ganāmpulkiem un infekciju nodošanu starp dažādām ganāmpulka daļām.

Lai nepieļautu inficēšanos no ārvalstīm, atcerieties, ka:

- pēc citu valstu apmeklējuma ir jāievēro ieteicamie laika ierobežojumi, atcerieties 48 stundu un 72 stundu ierobežojumu;
- pēc citu valstu apmeklēšanas ir jānomazgājas dušā un jāpārvelk apģērbs un apavi;
- cūkām nekad nedrīkst dot ēdiena pārpalikumus.

Lai nepieļautu infekciju nodošanu starp dažādiem ganāmpulkiem, ir svarīgi:

- katru reizi izmantot dezinfekcijas slūžas;
- dzīvnieku pirkumus veikt ar fiksētiem līgumiem — pērkot gan sivēnmātes, gan sivēnus;
- turēt atsevišķi cūkas ar dažādu veselības stāvokli.

Lai nepieļautu infekciju nodošanu ganāmpulka ietvaros, ir svarīgi:

- ievērot ganāmpulka segregāciju, t. i., vienā telpā ir jāizvieto tikai vienas noteiktas vecuma grupas dzīvnieki;
- iztukšot un iztīrīt nodaļumu pirms jaunu dzīvnieku ieviešanas;
- pārvietojoties starp dažādām nodaļām, mazgāt apavus, kā arī katrā nodaļā lietot savu aprīkojumu (skrāpjus), nejaucot tos.

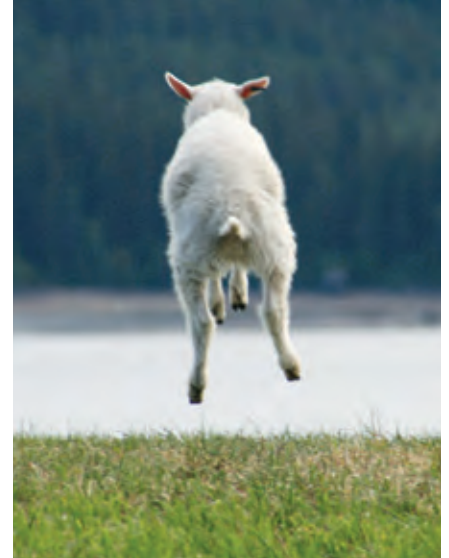
Dzīvnieku labturība

Norvēģijā ir noteikti augsti dzīvnieku labturības standarti. Cūkkopībā noteiktās jomās prasības ir stingrākas nekā ES. Cita starpā ir spēkā tālāk aprakstītās prasības.

- Aizliegums sivēnmātes sasiet (ierobežot). Šis aizliegums ir spēkā arī zīdīšanas periodā. Ir atļauts ierobežot tikai īpaši satrauktas sivēnmātes, un to atļauts darīt no dzemdībām līdz 7. dienai pēc sivēnu piedzimšanas
- Visiem dzīvniekiem ir jābūt iespējai gulēt uz stingras pamatnes. Visa grīda nedrīkst būt pilnībā noklāta ar redelēm.
- Aizliegts amputēt astes.
- Kastrēšana ir jāveic veterinārārstam, izmantojot gan anestēziju, gan pretsāpju terapiju.
- Sivēnus drīkst atradināt no mātes piena tikai pēc 28 dienu vecuma sasniegšanas.
- Noteiktām grupām ir lielākas telpas prasības.
- Visām cūkām ir tiesības saņemt cūku nodarbināšanai atbilstošu materiālu, ļaujot tām uzvesties dabīgi.
- Sivēnmātēm, jauncūkām un vepriem ir prasība lopbarībai izmantot sienu vai skābbarību, bet to ieteicams izmantot visām cūkām.

Dzīvnieku labturībā svarīgs ir katra atsevišķa dzīvnieka komforts. Tāpēc ir svarīgi, ka katru dienu veltīt laiku rūpīgai dzīvnieku novērošanai. Ja dzīvnieki nejūtas labi, jānīkojas, lai situāciju atrisinātu. Attiecīgie pasākumi var ietvert papildu rūpes un ievietošanu slimajiem dzīvniekiem paredzētā aizgaldā, veterināro aprūpi vai nokaušanu. Ir svarīgi noskaidrot šīs procedūras pie sava darba devēja un konsultēties ar darba devēju, ja radušās šaubas.

NORVĒGIJĀ IR APTUVENI viens miljons pieaugušu lauksaimnieciski audzētu aitu (barotas ar skābbarību). Galvenie aitkopības produkti ir jēra gaļa un vilna. Visizplatītākā aitu šķirne ir Norsk kvit sau (Norvēģijas baltā aita), kas ir paredzēta gaļai. Šīs aitas ražo lielu daudzumu ātri augošu jēru. Lauksaimnieciski audzētu aitu aprīlī–maijā dzimušie jēri parasti ganībās atrodas no aprīļa/maija līdz oktobrim. Vasaras mēnešos bieži tiek izmantotas kalnu ganības. Norvēģijas klimata dēļ vairums pieaugušo aitu vairošanās un grūtniecības periodu (novembris–aprīlis) pavada telpās, kūtī, bet ir ģeogrāfiskas atšķirības. Pie mums notiek organizēta aitu pavairošana, ko vada selekcijas un dalības organizācija — Norsk Sau og Geit — NSG (Norvēģijas Aitu un Kazu asociācija). Auna aplis ir ieinteresēto aitu īpašnieku asociācija vienā ģeogrāfiskajā reģionā, un šie īpašnieki sadarbojas aunu pēcnācēju izpētē. Lokāli aunu apli ir vissvarīgākā daļa šajā selekcijas organizācijā.

Salīdzinājumā ar pārējo pasauli Norvēģijas aitkopībā ir neliels infekcijas slimību gadījumu skaits. Vislielākās grūtniecības sagādā saslimšanas, kas ietekmē jērus zīdīšanas periodā, piemēram, caureja, locītavu un plaušu infekcijas. Problēmas sagādā arī mastīts un iekšējo un ārējo parazītu izraisītas saslimšanas. Vislielākās labturības grūtniecības Norvēģijas aitu audzētājiem sagādā plēsēji ganībās un jēru zudumi periodā no dzimšanas līdz kaušanai.

Jaunu infekciju novēršana ganāmpulkā

Norvēģijas aitkopības struktūrā galveno infekcijas slimību ienešanas un izplatīšanas risku veido divi faktori — mājlopu saskare un infekcijas, kas tiek nodotas no cilvēkiem un aprīkojuma.

IR JĀIEVĒRO TĀLĀK NORĀDĪTĀS PRASĪBAS

- Dzīvnieku barībai un apkopei ir jābūt atbilstoši, lai dzīvnieki būtu veselīgi un spēcīgi
- Slimie dzīvnieki ir jāizvieto atsevišķos aizgaldos, kur tiem ir minimāla saskare ar citiem dzīvniekiem. Šādi var arī ērtāk novērot slimos dzīvniekus
- Saslimušajiem dzīvniekiem ir jāsaņem atbilstoša ārstēšana
- Jāievēro higiēnas prasības

Aizsardzība pret slimību izplatīšanos ganāmpulkā no slimajiem dzīvniekiem uz veselajiem

Tā kā ļoti daudzas slimības aitkopības nozarē ir lipīgas, t. i., tās izraisa baktērijas, vīrusi vai parazīti, ļoti svarīgi ir arī novērst slimības izplatīšanos ganāmpulka iekšienē.

Mājlopu saskare: ir svarīgi ievērot piesardzības pasākumus gan ganībās, gan mājlopu iepirkšanā, kā arī to saskarē vairošanās nolūkos. Lai mazinātu mājlopu infekcijas risku, valsts ir aizliegusi mātišu nodošanu starp dažādiem ganāmpulkiem un aizliegusi aitu pārvadāšanu no viena apgabala uz citu.

Cilvēku un aprīkojuma izraisītas infekcijas: vislielākais cilvēku pārvietošanās izraisīto infekciju risks ir laikā, kad dzīvnieki atrodas telpās. Tam par iemeslu ir tas, ka mājlopu audzēšanas blīvums telpās ir daudz lielāks un telpās pavadītajā periodā bieži vien ir lielāka cilvēku satiksme. Citu valstu apmeklēšana izraisa lielu infekciju ienešanas risku.

IR JĀIEVĒRO TĀLĀK NORĀDĪTĀS PRASĪBAS

- Ganāmpulkam nepiederošas aitas nedrīkst nonākt saskarē ar ganāmpulka dzīvniekiem. Tas nozīmē, ka fermā ir jāierīko žogi. Ja saskare ir nenovēršama, piemēram, tiek izmantotas kopējas ganības, ir svarīgi veikt pasākumus, kas pēc iespējas samazinātu šādus kontaktus. Daži no kontakti mazināšanas paņēmieniem, piemēram, izmantot atsevišķus transportlīdzekļus, ierobežot cirpšanas aizgaldos pavadīto laiku un koriģēt laizāmā sāls briekšu izvietojumu
- Iepirktie dzīvnieki ar ganāmpulka dzīvniekiem drīkst kontaktēties tikai pēc karantīnas
- Jāievēro ganāmpulkā ieviestie infekcijas novēršanas pasākumi, kas saistīti ar auna apli vai kopējām ganībām

IR JĀIEVĒRO TĀLĀK NORĀDĪTĀS PRASĪBAS

- Ikvienam apmeklētājam ir jāvalkā virsvalks un jāpārvelk apavi
- Ganāmpulka apmeklētājiem pirms un pēc apmeklējuma ir jābūt iespējai nomazgāt rokas, aprīkojumu un citus piederumus, izmantojot karstu ūdeni un ziepes
- Cilvēkiem, kas ir bijuši ārpus valsts, ir jāievēro ieteicamie laika ierobežojumi – atcerieties par 48 stundu un 72 stundu ierobežojumiem
- Citos ganāmpulkos izmantotais aprīkojums ir jāmazgā un jādezinficē

NORVĒĢIJAI NAV mājpūtņu selekcijas programmas. Dzīvnieki-vecvecāki vai dzīvnieki-vecāki Norvēģijā tiek importēti no ārzemēm. Atsevišķos inkubatoros un vaislas saimēs dzīvnieki tiek audzēti komerciālai olu un mājpūtņu gaļas ražošanai. Šīm vietām ir pašām savas prasības attiecībā uz aizsardzību pret infekcijām.

Veselība

Komerčiāli ražotajiem mājpūtņiem Norvēģijā ir tikai dažas infekcijas slimības. Lielā mērā tas skaidrojams ar efektīvu aizsardzību pret infekcijām. Mums ir spēkā vairāki labi priekšnoteikumi, kā novērst infekciju izraisītāju iekļūšanu putnu mājvietās. Tālāk ir norādītas vissvarīgākās prasības.

- “Viss iekšā — viss ārā”. Dzīvnieku mājokļi ir jāiztīra pēc katra ražošanas cikla. Pirms jaunu dzīvnieku ierašanās telpas un aprīkojums ir jāiztīra, jādezinficē un jānožāvē. Šādi mēs likvidējam nevēlamās infekcijas izraisītājus un saglabājam zemu vispārējo infekciju risku.
- **Atsevišķas vecuma grupas.** Katrā fermā parasti ir tikai viena vecuma grupa, tā novēršot infekciju izplatīšanos no pusaugu uz pieaugušiem dzīvniekiem vai otrādi. Infekciju ceļi fermā tiek pārtraukti.
- **Dezinfekcijas slūžu lietošana.** Mājputņu audzēšanā ir stingras prasības attiecībā uz dezinfekcijas slūžu lietošanu. Mēs zinām, ka infekciju izraisītājus no vienas fermas uz citu var pārnest cilvēki un aprīkojums. Zinām arī to, ka infekciju izraisītāji atrodas mājpūtņu kūts āra teritorijā un ap šīm kūtīm. Ja dezinfekcijas slūžs vienmēr pārvelkat ārējo apģērbu un apavus un nomazgājat rokas, tad šie infekciju izraisītāji paliek ārpus putnu mītnēm.
 - Kad putnu mītnēs tiek ievesti jauni dzīvnieki, ikvienam dzīvnieku mītnē ienākošajam ir jāizmanto dezinfekcijas slūžas. Turklāt starp kūts ārpusi un iekšpusi ir jābūt fiziskai infekciju barjerai. Izmantojot transportēšanas kastes, tās var pārcelt no ārpuses uz iekšpusi pāri vārtu dēlim. Ratiņus no transportlīdzekļa platformas var pārvietot pār notīrītām un dezinficētām rampām. Ievērojiet fermeru sniegtos norādījumus!
 - Visam aprīkojumam, kas tiek ievests dzīvnieku mītnēs, ir jābūt jaunam vai iztīrītam un dezinficētam. Aprīkojums nekad nedrīkst atrasties tieši uz zemes vai uz grīdas ārpus dezinfekcijas slūžām.
- **Aizliegums turēt mājpūtņus vaļaspriekam.** Norvēģijā, kā arī citur Eiropā mājpūtņu audzēšana vaļaspriekam rada labvēlīgus apstākļus dažādiem infekciju izraisītājiem, tostarp ārkārtīgi lipīgām infekcijām un nopietniem elpceļu vīrusiem. Tādēļ Norvēģijā šādus dzīvniekus ir aizliegts audzēt komerciālajās mājpūtņu fermās.
- **48 un 72 stundu noteikumi.** Ikvienam, kurš Norvēģijā atgriežas no citām valstīm, ir jāievēro 48 un 72 stundu ierobežojumi. Ja savā izcelsmes valstī esat saskāries ar vaļaspriekam vai komerciāliem nolūkiem audzētiem mājpūtņiem, ziņojiet par to savam darba devējam Norvēģijā. Pēc saskares ar mājdzīvniekiem ārzemēs ir jānogaida vismaz 48 stundas, un tikai pēc tam drīkst ienākt Norvēģijas mājpūtņu mītnē. Ja ar mājpūtņiem vai slimiem un mirušiem putniem saskaraties valstīs, kurās ir aizdomas par nopietnu un lipīgu mājpūtņu slimību gadījumiem vai ir konstatēti šādi gadījumi, ir jānogaida vismaz 72 stundas.

Dzīvnieku labturība

Parasti dzīvnieku labturība nozīmē nodrošināt, ka dzīvnieki ir veselīgi un tiek apmierinātas viņu nepieciešamības, kas saistītas ar barību, ūdeni un labu dzeramā ūdens kvalitāti. Turklāt mītnu interjeram ir jābūt funkcionālam, lai tiktu apmierinātas dzīvnieku dabiskās nepieciešamības, piemēram, iespēja apkopt spalvas (apsmidzināšana), dēt olas (pašiem savas dēšanas kārbas) un tupēt uz laktas. Par šo iespēju nodrošināšanu atbild dzīvnieku īpašnieks. Dzīvnieku labturība nozīmē arī to, ka jums kā putnkopim ir īpaši jāuzrauga vārgi, slimi un savainoti dzīvnieki. Šādi dzīvnieki ir pastāvīgi jāaprūpē vai jālikvidē. Dzīvnieku īpašniekam jūs ir jāapmāca, kam pievērst uzmanību, kā ārstēt vai humāni pieņemt likvidēt dzīvniekus.

NORVĒGIJĀ IR aptuveni 300 000 govju, un vairums no tām ir piena govīs. Aptuveni 75 000 no tām ir zīdītāgovīs. Tradicionāli liellopu audzēšana Norvēģijā ir balstīta uz savstarpēju Norsk Rødt Fe - NRF (Norvēģijas Sarkanā) šķirnes govju krustošanu, šīs govīs izmantojot gan piena, gan gaļas iegūšanai. Pēc starptautiskajiem standartiem liellopu ganāmpulki Norvēģijā ir mazi. Daudzi liellopi joprojām tiek turēti piesieti tradicionālajās kūtīs. Pēdējo gadu laikā daudzi ražotāji ir uzbūvējuši jaunas kūtīs un arvien vairāk govju tiek turētas modernajās kūtīs, kur var brīvi pastaigāties. No 2034. gada būs spēkā prasība, ka visi liellopi ir jātur kūtīs, kur var pastaigāties. Neatkarīgi no lauksaimniecības tipa vasarā govīs ir obligāti jālaiž ganībās vai aplokā.

Pavairošanas uzņēmuma Geno darbs ir saistīts ar NFR šķirnes selekciju un attīstīšanu. Vairums govju tiek apsēklotas ar Geno izplatīto sasaldēto bulļu spermā. Uzņēmums Geno pieņem testēšanai vīriešu dzimtes teļus, un no tiem labākie tiek atlasīti kā vaislas bulļi.

Arī gaļas ražošanā, kuras pamats ir zīdītāgovīs, šīs govīs parasti tiek apsēklotas, lai gan atšķirībā no piena ganāmpulkiem pārsvarā tiek izmantoti pašiem piederoši bulļi. Vairums zīdītāgovju ir no gaļai paredzētām liellopu šķirnēm, piemēram, Hereford vai Charolais vai šķirņu krustojumiem.

Norvēģijā liellopu veselība ir laba. Ir izskausta lipīgā vīrusu saslimšana ar govju virālo diareju (Bovine virus diarrhoea — BVD). Norvēģijas liellopiem nav arī govju infekciozā rinotraheīta (Infectious Bovine Rhinotracheitis — IBR) un leikozes. Tādas slimības kā paratuberkuloze, salmoneloze un cirpējēde ir plaši izplatītas daudzās valstīs, bet Norvēģijas liellopiem rodas ļoti reti. Gan dzīvnieku labturībai, gan liellopu audzēšanai komercdarbības nolūkos ir ļoti svarīgi saglabāt šo labo dzīvnieku veselību.

Vislielāko infekciju risku liellopiem izraisa saskare ar dzīvnieku dzīvniekiem, it īpaši — citiem liellopiem. Iespējamie infekciju izplatīšanās ceļi ir dzīvnieku iegāde, kopējas ganības, izstādes un transportēšana kopā ar dzīvniekiem no cita ganāmpulka. Pastāv arī risks infekciju nodot pasīvi — ar apģērbu, apaviem un aprīkojumu, ko izmanto dažādiem ganāmpulkiem.

Lai samazinātu risku izplatīt infekciju ar dzīvnieku dzīvniekiem, ieteicams ievērot tālāk aprakstītos drošības pasākumus.

- Iegādājoties dzīvniekus, pirms dzīvnieka ierašanās jaunajā ganāmpulkā, dzīvnieku pircējam ir savlaicīgi jāsaņem pareizi aizpildīts mājlopu sertifikāts.
- Vismaz pirmās 14 dienas jaunie iegādātie dzīvnieki ir jāizolē no pārējiem ganāmpulka dzīvniekiem.
- Šo 14 dienu laikā dzīvniekus nedrīkst pārvietot uz ganāmpulku vai no tā.
- Dzīvniekus no dažādiem pārdevēja ganāmpulkiem nedrīkst izvietot vienā transportlīdzeklī, ja tos paredzēts nogādāt vairākiem pircējiem.
- Ja dzīvnieki tiek izlaisti kopējās ganībās, ir jāzina veselības stāvoklis citiem dzīvniekiem, kas izmanto šīs ganības, un ganāmpulku skaits ir jāierobežo.

Lai ierobežotu infekciju izplatīšanos ar aprīkojumu, apģērbu un apaviem, ir svarīgi ierīkot barjeras starp fermas zonām un “ārējām” zonām. Lai samazinātu risku, ieteicams ieviest tālāk aprakstītās procedūras.

- Ikvienam, kurš vēlas apmeklēt ganāmpulku, ir jāpārģērbjas fermas apģērbā un apavos vai jāizmanto virsvalks un zābaki.
- Slaukšanas zālei drīkst piekļūt tikai fermas darbinieki un piena cisternas šoferis. Piena cisternas šoferis nedrīkst ienākt kūtī.
- Izkraujot kaušanai paredzētos dzīvniekus, transportlīdzekļa šoferim ir jāizmanto fermas apģērbs un apavi vai atbilstošs virsvalks.
- Pēc ārvalstu apmeklēšanas atcerieties 48 un 72 stundu noteikumu.

NORVĒGIJĀ IR aptuveni 65 000 kazu, tostarp kazlēni un āži. Kazas tiek audzētas aptuveni 1100 fermās. Aptuveni 350 no šīm fermām ražo kazas pienu. Kazas piena ražošanā dominējošā šķirne ir Norsk Mjølkegeit (Norvēģijas piena kaza). Zīdītājkazu un vaļaspriekam turēto kazu ganāmpulkos parasti ir mazāk dzīvnieku, un vairums no tiem ir citu sugu dzīvnieki.

Norsk Sau og Geit — NSG (Norvēģijas Aitu un kazu asociācija) nodarbojas ar kazu šķirņu selekciju un attīstīšanu. Tiek praktizēta mākslīgā apsēklošana, bet to būtu vēlams izmantot vairāk nekā pašlaik — gan selekcijas, gan infekciju apsvērumu dēļ. NSG atbild par vaislas āžu uzņemšanu un testēšanu.

2001. gadā tika uzsākts projekts “Friskere geiter” (Veselīgākas kazas), lai Norvēģijas kazu populācijā izskaustu hroniskās infekciju slimības CAE, augoņus un paratuberkulozi, kas rada zaudējumus. Tika konstatēts, ka šīs slimības ļoti ietekmē Norvēģijas kazu populāciju, un Norvēģijas kazu audzēšanas nākotnei ir ļoti svarīgi, lai tiktu ieviesti plaši pasākumi to novēršanai. Izskaušanas pasākumi visā valstī tika veikti 2004. gadā, un 2010. gadā tika nosprausts mērķis izskaust šīs slimības visā Norvēģijas kazu populācijā.

Šīs slimības var ietekmēt arī aitas, un daudzās pasaules daļās paratuberkuloze ir arī ļoti kaitīga liellopu slimība. Norvēģijā liellopu paratuberkuloze tiek uzskatīta par izskaustu, lai gan ir konstatēti daži izolēti gadījumi.

Ganāmpulkos ar citām kazu šķirnēm reti tiek konstatētas slimības, kurām veikti izskaušanas pasākumi, bet ir svarīgi dokumentēt mājlopu veselības statusu arī šādu šķirņu fermās. Nozare slimību izskaušanā ir ieguldījusi lielas pūles un ir guvusi labus rezultātus.

Ir izveidota kazām paredzēta infekciju kontroles pakete, kur saistītā informācija tiek sniegta kazu fermeriem un apmeklētājiem. To iespējams pasūtīt pa e-pastu orghk@tine.no

Turpmāk ir svarīgi nepieļaut atkārtotu inficēšanos ganāmpulkos, kur infekcija ir jau izskausta, un turpināt darbu, lai ganāmpulkam nerastos citas infekcijas slimības. Labs veselības stāvoklis un zems infekciju slimību sastopamības līmenis arī ir svarīgs dzīvnieku labturības faktors.

Paralēli kazu infekciju izskaušanai lielā daļā ganāmpulku ir veikti arī lieli ieguldījumi dzīvnieku mītņu un ražošanas aprīkojuma uzlabošanā. Vienlaicīgi daudzi dzīvnieku īpašnieki ir ļoti progresējuši attiecībā uz piemērotāku barošanu labākai piena ražošanai un dzīvnieku izturībai. Šie faktori ir arī būtisks ieguldījums dzīvnieku labturības uzlabošanā.

Kas ir MRSA?

MRSA ir baktērijas, kurām ir izveidojusies rezistence pret antibiotikām. Šīs baktērijas var izplatīties no cilvēka uz dzīvniekiem un otrādi. MRSA baktērijas dzīvo uz cilvēka ādas, kā arī degunā un rīklē. Ja mājlopu ganāmpulks tiek inficēts ar MRSA, tad baktērijas būs atrodamas uz dzīvniekiem, putekļos, uz virsmām un gaisā. MRSA baktērijas ir bieži sastopamas vairākās valstīs.

Kam jāveic pārbaude?

Visiem, kas strādā ar lauksaimniecības dzīvniekiem Norvēģijā, ir jāpiedalās MRSA noteikšanas pasākumos, ja viņi:

- saskārās ar dzīvniekiem, kuriem bija konstatētas pret antibiotikām rezistentās baktērijas;
- uzturējās vai strādāja vietās, kur dzīvo lauksaimniecības dzīvnieki, ārpus Norvēģijas;
- ārstējās stacionārā kādā no veselības iestādēm, ārstēja zobus vai veica plašās veselības izmeklēšanas pasākumus ārpus Norvēģijas;
- strādāja par veselības aprūpes darbinieku ārpus Norvēģijas;
- uzturējās bērnu namos vai bēgļu nometnes ārpus Norvēģijas;
- pavadīja vairāk nekā sešas nedēļas nepārtraukti ārpus Norvēģijas;
- dzīvoja pastāvīgi ārpus Norvēģijas.

Kāpēc ir svarīgi piedalīties pārbaudē?

Lai neļautu baktērijām izplatīties sabiedrībā: MRSA baktērijas nav īpaši bīstamas cilvēkiem un dzīvniekiem, taču ja baktērijas inficē cilvēkus ar vājāku veselību, piemēram, pacientus slimnīcā, tad šo infekciju ir grūti ārstēt. Tādēļ ir vēlams darīt visu iespējamo, lai novērstu MRSA izplatīšanu sabiedrībā. Lai to panāktu, ir svarīgi pārbaudīt visus cilvēkus, kuri atbilst vienam vai vairākiem kritērijiem sarakstā.

Lai izvairītos no riska inficēt dzīvniekus: Cilvēki ir galvenais MRSA infekcijas avots Norvēģijas lopkopībā. MRSA baktērijas ir daudz izplatītākas cilvēku vidū, nekā mājdzīvnieku vidū.

Lai izvairītos no negatīvām sekām: Norvēģijas valsts iestādes (piem. Mattilsynet) pārbauda cūkas uz MRSA baktērijām, lai atklātu inficētus ganāmpulkus. Ja baktērijas tiek konstatētas, Mattilsynet liek veikt pasākumus, lai novērstu infekcijas: nokaut dzīvniekus un iztīrīt un dezinficēt cūku kūti. Gadījumos, kad MRSA baktērijas atrod citiem dzīvniekiem, valdība liek veikt pasākumus, lai novērstu infekcijas izplatīšanu.

Kā tiks ņemtas analīzes?

Jums ir jāsaazinās ar vietējo ārstu. Pārbaude jāveic vienā no Norvēģijas veselības iestādēm. Process noriet ātri un bez sāpēm. Ārsts iegūs analīzes, ar vates kociņu paņemot uztriepes no jūsu deguna un rīkles. Jūs saņemsiet atbildi apmēram pēc nedēļas.

Kamēr Jūs gaidāt atbildi, Jums ir jālieto aizsarglīdzekļi, proti:

- Vienreizējās lietošanas apģērbs var apvalks, ko var uzvilkt pa virusu apģērbam;
- Ķirurģiska sejas maska un galvassegas;
- Vienreizējās lietošanas cimdi;
- Jums ir kārtīgi jāizmazgā un jādezinficē rokas katru reizi ieejot un izejot no telpām ar dzīvniekiem.
- Jums ir rūpīgi jāizmazgājas dušā, mazgājot matus, katru reizi pēc uzturēšanas telpās ar dzīvniekiem.

Kas notiek, ja manas analīzēs atradīs MRSA?

Ja Jūsu analīzēs atradīs MRSA baktērijas, Jūs saņemsiet piedāvājumu par bezmaksas ārstēšanu. Ārstēšana ilgst vienu nedēļu, pēc ārstēšanas tiks ņemtas jaunas analīzes, vienu, divas un trīs nedēļas pēc pabeigtās ārstēšanas. Cilvēkiem, kuri ir inficēti ar MRSA, nav jāizvairās no kontaktiem ar citiem cilvēkiem, bērni drīkst apmeklēt bērnudārzus vai skolu.

Par antibiotiku lietošanu

Visu antibiotiku lietošana var radīt rezistentu baktēriju attīstību cilvēkos un dzīvniekos. Cilvēki var lietot antibiotikas tikai gadījumos, kad to nosaka ārsts.

INFEKCIJAS SLIMĪBAS rada infekciju izraisītāji, piemēram, baktērijas, vīrusi, sēnītes, parazīti vai prioni. Baktērijas, vīrusus un prionus nevar saskatīt ar neapbruņotu aci, un tos bieži vien dēvē par mikroorganismiem. Arī sēnītes un parazīti bieži vien ir tik mazi, ka tos nevaram saskatīt, bet daži parazīti, piemēram, ērces un noteikta veida zarnu tārpi, pilnīgi izaugušā stāvoklī ir saskatāmi.

Mikroorganismi visu laiku atrodas dzīvniekos un cilvēkos, un apkārtējā vidē. Parasti mēs to dēļ nenaslimstam, un daudzi mikroorganismi ir nepieciešami, lai mūsu organisms normāli funkcionētu. Tas attiecas, piemēram, uz mikrobiem cilvēku un dzīvnieku kuņģī un zarnās. Noteikti mikroorganismi saslimšanu izraisa galvenokārt vārgiem dzīvniekiem, piemēram, tikko dzimušiem dzīvnieku mazuļiem un veciem dzīvniekiem vai arī novārgušiem dzīvniekiem, dzīvniekiem stresa stāvoklī vai ar novājinātu imūnsistēmu. Citi mikroorganismi ir agresīvāki un var izraisīt saslimšanu pat veselīgiem dzīvniekiem, kas ir labā stāvoklī. Gan dzīvnieki, gan cilvēki var pārnēsāt slimības izraisošos mikroorganismus, paši nenaslimstot, t. i., viņi var būt veselie pārnēsātāji. Veselie infekciju pārnēsātāji, kamēr tie izdala slimību izraisošos mikrobus, var izplatīt infekciju citiem dzīvniekiem un, iespējams, cilvēkiem. Vairumam infekcijas slimību infekciozie izdalījumi visvairāk rodas laikā, kad dzīvniekiem ir novērojami simptomi.

Mikroorganismi no inficētajiem indivīdiem var izdalīties ar ķermeņa šķidrumiem, piemēram, ar urīnu, fekālijām, gļotām, siekalām, pienu un spermu. Noteikti mikroorganismi atrodas cilvēku un dzīvnieku izelpotajā gaisā. Dažādiem mikroorganismiem ir dažādi izplatīšanās ceļi, un tiem atšķiras spēja izdzīvot ārpus saimniekorganisma jeb nēsātāja. Šīs īpašības ietekmē mikroorganismu inficēšanas spējas jeb „lipīgumu”. Ja mikrobam ir optimāli vides apstākļi, noteikti mikroorganismi ārpus dzīvnieka saimniekorganisma spēj izdzīvot ļoti ilgi, reizēm pat gadiem ilgi. Citi mikroorganismi ārpus dzīvnieka

saimniekorganisma spēj izdzīvot vien īsu brīdi. Infekcijas var tikt nodotas tieši no dzīvnieka uz dzīvnieku un netieši nodotas pa gaisu, kā arī ar aprīkojumu, zemi, apģērbu un apaviem — atkarībā no infekciju izraisītāja tipa. Mikroorganismi, kas tiek izdalīti un izdzīvo dažādos dzīvnieku izcelsmes produktos, piemēram, pienā un gaļā, var tikt izplatīti ar šiem produktiem.

Prioni un vīrusi ir vismazākie infekciju ierosinātāji. Tie nav dzīvi. Lai vairotos, tiem ir jāinficē saimniekorganisms, piemēram, dzīvnieki vai cilvēki. Baktērijas, sēnītes un parazīti ir dzīvi viensūnas vai daudzšūnu organismi. Daudzi no tiem izdzīvo apkārtējā vidē un spēj vairoties ārpus saimniekorganisma.

Prioni

Prioni ir infekciju ierosinātāji, kas sastāv tikai no olbaltumvielām. Tie var izraisīt nopietnas saslimšanas, piemēram, govju sūkļveida encefalopātiju liellopiem, skrepi slimību aitām un Kreicfelda-Jakoba slimību cilvēkiem. Prionu slimības smadzenēs izraisa nervu šūnu zudumus. Smadzenēs rodas daudz mazu dobumu, kas mikroskopā veido sūklim līdzīgu attēlu. Šīs slimības vienmēr ir nāvējošas. Govju sūkļveida encefalopātijas epidēmija notika 20. gadsimta 80. gadu beigās. Tās iemesls, visticamāk, bija kaulu miltu iejaukšana atgremotājiem paredzētajā barībā, neveicot atbilstošu termisko apstrādi. Govju sūkļveida encefalopātija (BSE) Norvēģijā nekad nav konstatēta.

Skrepi slimība ir aitām sastopama prionu slimība. Norvēģijā ir bijuši skrepi saslimšanas gadījumi, bet pārbaužu un inficēto ganāmpulku izkraušanas rezultātā šī slimība šeit ir sastopama ļoti reti.

Vairumā valstu ar modernu pārtikas ražošanu ir ieviesti stingri noteikumi par kaulu miltu lietošanu barības ražošanā. Kritušiem dzīvniekiem tika pārbaudīts, vai tiem nav prionu slimību, un bīstamie materiāli, piemēram, smadzenes un mugurkauls, tika

izņemti un iznīcināti. Tagad prionu slimības rodas tikai dažos gadījumos. Skrepi izplatīšanās novēršanai joprojām ir spēkā stingras valsts prasības par dzīvnieku pārvietošanu no vienas valsts uz citu un pār apgabalu robežām.

Vīrusi

Vīrusi ir mazi organismi, kam nepieciešams iekļūt citu organismu šūnās, lai varētu vairoties. Lielākoties vīrusi iznīcina saimniekšūnas. Daži vīrusi ir pilnīgi nekaitīgi, bet citi var izraisīt visnopietnākās mums zināmās slimības, piemēram, mutes un nagu sērgu (MKS). Daudzi vīrusi izplatās ļoti viegli. Miljoniem vīrusu daļiņu atrodas slimo dzīvnieku izelpotajā gaisā un ķermeņa šķidrumos. Daži vīrusi var izplatīties lielos attālumos, ceļojot pa gaisu vai pieķeroties citām daļiņām. Kā piemēru var minēt mutes un nagu sērgas vīrusu. Tā kā daži vīrusi izplatās tik viegli, ļoti svarīgi ir zināt, kādus simptomus tie dzīvniekiem izraisa. Ja saslimšanas procesā simptomi tiek konstatēti agri, var ātri rīkoties un novērst infekcijas izplatīšanos.

Noteiktus vīrusus, piemēram, infekciozo katarālo drudzi un Šmalenbergas vīrusu, var izplatīt insekti, tā saucamie slimības pārnēsātāji. Insektu pārnēsātās saslimšanas var ātri izplatīties un vasarās pārņemt plašas teritorijas, ja tajās ir daudz insektu. Slimības var izplatīt gan odi, gan kniņļi, gan ērces.

Baktērijas

Baktērijas ir viensūnas organismi, kas atrodas visur. Baktērijas vairojas ar šūnu dalīšanos, un baktērijas, kas strauji dalās, var milzīgi savairoties ļoti īsā laikā. Daudzas baktērijas ir nekaitīgas, dažas ir noderīgas, bet dažas ir ļoti bīstamas. Dažas baktērijas izraisa ļoti nopietnas saslimšanas. Kā piemēru var minēt Sibīrijas mēri. Sibīrijas mēra baktērija var inficēt un ātri nogalināt dzīvniekus un cilvēkus. Daudzas baktērijas var ilgstoši izdzīvot apkārtējā vidē un saglabāt spēju izraisīt slimību. Dzīvniekiem un cilvēkiem var būt nekaitīga vīrusu infekcija, kas tos novājina un padara uzņēmīgus pret baktēriju infekcijām.

Baktēriju infekcijas parasti ārstē ar antibiotikām. Parasti tā tiek ārstētas tādas infekcijas kā, piemēram, mastīts piena lopiem un locītavu iekaisums sivēniem. Antibiotikas ir jāizmanto atbilstoši, lai mazinātu risku, ka baktērijām izveidojas pretestība jeb rezistence pret antibiotikām.

Parazīti

Parazīti mēdz būt gan viensūnas organismi, gan gari tārpi. Mājdzīvniekiem bieži vien ir dažādi zarnu tārpi. Daži tiek nodoti starp dzīvniekiem, daži tiek nodoti ar citām sugām, kas darbojas kā starpniekorganismi, un daži tiek nodoti caur ganībām. Parazītu infekciju simptomi ir atkarīgi no parazīta, ar kuru dzīvnieks ir inficējies. Parasti par zarnu parazītu infekcijām liecina caureja un novājēšana. Ja dzīvniekiem uz ādas vai kažokā ir parazīti, piemēram, utis, dzīvnieki bieži kasās un trinas gar apkārtējiem priekšmetiem. Vietām apspalvojumā rodas kaili plankumi un uz ādas veidojas brūces. Būtiska parazītu infekciju iedarbība ir tāda, ka tie dzīvniekus novājina, tādējādi padarot uzņēmīgākus pret citām infekcijām. Parazītu infekciju dēļ dzīvnieki arī aug sliktāk un nav tik ražīgi. Vairums ražotāju izmanto pret parazītiem paredzētos izstrādājumus, lai kontrolētu savu dzīvnieku infekciju

risku. Var izveidoties arī rezistence pret pretparazītu līdzekļiem, tāpēc ir svarīgi plānot, kuri dzīvnieki ir jāārstē, kad tie ir jāārstē un cik bieži tas jādarā.

MĀJLOPU NOZARES REGULĒŠANA UN ORGANIZĒŠANA

Visā Norvēģijā notiek aktīva lauksaimnieciskā darbība, pat tālos valsts ziemeļos. Vairums fermu joprojām ir ģimenes uzņēmumi, un pēc starptautiskajiem standartiem tās ir mazas. Pēdējos gados ražotāji mēdz sadarboties, lai kopīgi pārzinātu lielākus ganāmpulkus, veidojot tā saucamos kooperatīvus. Graudi un zāle tiek ražoti vietās, kur zeme tam ir piemērota. Norvēģija spēj sevi nodrošināt olu, māļputnu, cūkgaļas un piena patēriņa ziņā. Pēdējos gados ir kritušies liellopu gaļas ražošanas rādītāji. Lai apmierinātu pieprasījumu, liellopu gaļa tiek importēta no ārzemēm. Tiek importētas arī noteiktas izejvielas dzīvnieku barības ražošanai.

Daudzi no lielajiem uzņēmumiem Norvēģijas mājlopu nozarē ir lauksaimnieku kooperatīvi, tas nozīmē, ka ražotājiem pieder arī uzņēmumi, kam tie piegādā izejvielas. Tas attiecas arī, piemēram, uz TINE un Nortura. Ir arī lieli ģimenes uzņēmumi, piemēram, Furuseth un Fatland kautuves, vai fondiem piederoši uzņēmumi, piemēram, Q-meieriene pienotavas.

Tālāk sniegts kopsavilkums par Norvēģijas mājlopu nozares svarīgākajām organizācijām.

NORTURA SA ir Norvēģijā lielākais gaļas un olu izstrādājumu zīmols. Šī grupa izejmateriālus iegūst no zemniekiem visā valstī, un tās rūpnīcas darbojas daudzās Norvēģijas pašvaldībās. Nortura SA ir kooperatīvs, kas pieder aptuveni 18 800 zemniekiem, kuri ražošanai piegādā izejmateriālus. Tā mērķis ir pēc iespējas labāk veikt dalībnieku kautķermeņu, olu, dzīvo mājlopu un vilnas realizāciju. Tas tiek paveikts, piem., apstrādājot izejmateriālus, nodarbojoties ar izstrādājumu mārketingu un sniedzot ražotājiem konsultāciju pakalpojumus. Tīmeklī: www.nortura.no

KJØTT- OG FJØRFEBRANSJENS LANDSFORBUND - KLF (GAĻAS UN MĀJPUTNU ASOCIĀCIJA) ir interešu organizācija un tirdzniecības asociācija, kas Norvēģijā pārstāv gaļas, olu un māļputnu nozares privāto, neatkarīgo sektoru. Šajā organizācijā ietilpst 141 uzņēmums ar 149 ražotnēm. Šie uzņēmumi atrodas visā valstī, un tie kopā veido aptuveni 4100 pilnslodzes ekvivalentus. Asociācijas uzņēmumu lielums ir no maziem uzņēmumiem ar 2–3 darbiniekiem līdz lielām kautuvēm un gaļas pārstrādes uzņēmumiem, kur strādā vairāki simti darbinieku. Tīmeklī: www.kjottbransjen.no

TINE SA ir vislielākais dalībnieks Norvēģijas piena ražošanas sektorā. TINE ir pārtikas ražotāju grupa, kuras īpašnieki ir vairāk nekā 15 000 liellopu fermeri. TINE saņem tikko slaukto pienu no piena fermu zemniekiem visā valstī. Šai uzņēmumu grupai ir arī pienotavas un ražotnes daudzās Norvēģijas pašvaldībās. Piens tiek pārstrādāts daudzās un dažādos izstrādājumos, kā arī reklamēts un pārdots Norvēģijas patērētājiem. TINE saviem ražotājiem sniedz arī konsultāciju pakalpojumus. Tīmeklī: www.tine.no

Q-MEIERIENE pienotavas pieder Kavlikonsernet (Kavli koncernam). Šai grupai pieder pienotava Jæren Rogalandē un arī Gausdal uz ziemeļiem no Lillehammeres. Fermas, kas Q-meierine pienotavām piegādā pienu, ir izvietotas ap šīm divām pienotavām. Q-meieriene pienotavas pārstrādā pienu no aptuveni 530 fermām, un tām ir aptuveni 150 darbinieku. Tīmeklī: <http://www.q-meieriene.no>

NORSVIN ir selekcijas uzņēmums, kas galvenokārt nodarbojas ar cūku ģenētiskā materiāla attīstīšanu, ražošanu un pārdošanu. Arī Norsvin ir kooperatīvs uzņēmums, kurš pieder Norvēģijas cūku ražotājiem. Norsvin ģenētiskie izstrādājumi tiek izplatīti Norvēģijā un citās valstīs, pārdodot dzīvus dzīvniekus vai spermu. Norsvin ir arī interešu organizācija Norvēģijas cūku audzētājiem, un tā aktīvi darbojas politikā, lai uzlabotu cūkkopības regulējuma nosacījumus. Tīmeklī: www.norsvin.no

GENO SA ir selekcijas uzņēmums, kas strādā ar Norsk Rødt Fe (NRF) šķirnes selekciju un attīstību. Geno pieder Norvēģijas liellopu zemniekiem. Geno izplata vērša spermu un sniedz apsēklošanas pakalpojumus visā Norvēģijā. Galvenais produkts ir sperma no valstī vislabākajiem NRF buļļiem, bet Geno saviem dalībniekiem un klientiem piegādā arī citu liellopu šķirņu spermu. Tīmeklī: www.geno.no

TYR ir selekcijas un interešu organizācija Norvēģijas zīdītājgovju ražotājiem un citiem liellopu gaļas ražotājiem. Organizācija TYR ir atbildīga par valsts liellopu šķirņu selekciju un var nodrošināt ģēnus ar labi dokumentētām īpašībām. Visā valstī TYR ir aptuveni 1600 dalībnieku. TYR strādā, lai uzlabotu ekonomiskos rādītājus zīdītājgovju ražošanā. Tīmeklī: www.tyr.no

NORSK SAU OG GEIT - NSG (NORVĒĢIJAS AITU UN KAZU ĢILDE) ir profesionāla dalības organizācija aitu un kazu īpašniekiem. Pašlaik ģildē ir 18 apgabalu nodaļas, aptuveni 390 vietējās nodaļas un vairāk nekā 12 000 dalībnieku. Ģildes aktivitātēs ietilpst izstrādes darbu veikšana aitu un kazu audzēšanas apgabalos, dalībnieku komunikācija, informējošais darbs un vairāki projekti, kas saistīti ar neapstrādātu zemju un gaņību noģaņīšanu. Tīmeklī: www.nsg.no

NORSK FJØRFELAG - NFL (NORVĒĢIJAS MĀJPUTNU ĪPAŠNIEKU ASOCIĀCIJA) ir valstiska nozares organizācija mājputnu sektorā, tā ir atvērta visiem ražotājiem neatkarīgi no saražotā (olas patērētājiem, vistas, tītara olas dēšanai, dzīvas vistas) un komerciālā līmeņa gan kooperatīviem, gan privātiem uzņēmumiem. Dalībnieki ir organizēti 12 vietējās ģildēs. NFL darbojas ar mērķi uzlabot mājputnu fermeru darbību un ražīgumu. Lai to sasniegtu, ir svarīgi nodrošināt labus vispārējos apstākļus un optimizēt ražošanas apstākļus, kā arī nodrošināt dzīvnieku labturību un veselību. Tīmeklī: <http://www.nfl2.no>

NORGES BONDELAG - NB (NORVĒĢIJAS ZEMNIEKU SAVIENĪBA) ir Norvēģijā vislielākā zemniekiem paredzētā nozares organizācija ar 62 000 dalībnieku, kas veido 550 vietējās sekcijas un 18 apgabalu nodaļas. Norvēģijas Zemnieku savienība darbojas ar mērķi uzlabot apstākļus lauksaimniecības nozarē un vizualizēt lauksaimniecības nozīmīgumu sabiedrībai. Norvēģijas Zemnieku savienības mērķis ir apvienot visus, kas ir vai jūtas saistīts ar lauksaimniecību, un aizsargāt lauku ekonomiku, kā arī zemnieku sociālās un kultūras intereses. Norvēģijas Zemnieku savienība katru gadu veic pārrunas ar valsti saistībā ar zemnieku iespējām gūt ienākumus, un tā nesaņem valsts finansējumu. Tīmeklī: www.bondelaget.no

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG - NBS (NORVĒĢIJAS ZEMNIEKU UN SĪKSAIMNIEKU SAVIENĪBA) ir zemniekiem paredzēta organizācija, un tajā ir aptuveni 7000 dalībnieku, kas veido 260 vietējās sekcijas un 18 apgabalu nodaļas. NBS katru gadu veic pārrunas ar valsti attiecībā uz zemnieku regulējuma nosacījumiem un piedalās politiskajā procesā, lai uzlabotu kopienas attīstības iespējas. Šī organizācija rūpējas par tādiem jautājumiem kā vietējās izcelsmes pārtika, videi draudzīga ražošana, vietējā apstrāde, dzīvnieku labturība un plaukstoša kultūras vide. Tīmeklī: www.smabrukarlaget.no

MATTILSYNET (NORVĒĢIJAS PĀRTIKAS UZRAUDZĪBAS IESTĀDE) ir svarīga valsts iestāde ikvienam, kam Norvēģijā pieder dzīvnieki. Šī iestāde ir valsts aģentūra, kas sadarbojas ar valsts administrāciju par noteikumiem saistībā ar dzīvnieku turēšanu un pārtikas ražošanu. Šī iestāde atbild par pārtikas un dzīvnieku uģdens drošumu jeb nekaitīgumu. Tās mērķis ir arī nodrošināt dzīvnieku veselību un apkārtējai videi draudzīgu un ētiski atbildīgu dzīvnieku turēšanu. Iestāde izstrādā un pārrauga regulas, sniedz informāciju un uģtur gatavību dzīvnieku infekcijas slimību gadījumiem. Tīmeklī: www.mattilsynet.no

HELSETJENESTENE (VESLĪBAS AIZSARDZĪBAS DIENESTI). Atsevišķu dzīvnieku ganāmpulku veselības aizsardzību organizē pati lopkopības nozare. Veselības aizsardzības dienesti sniedz konsultācijas par veselību, labturību, pārvaldi un infekciju kontroli. Tie sazinās ar ražotājiem, veterinārārstiem un citiem lauksaimniecībā strādājošajiem. Svarīgs veselības aizsardzības dienestu uzdevums ir organizēt profilaktisku veselības aprūpi un sistemātiski kontrolēt slimību izplatīšanos. Veselības aizsardzības dienesti sniedz informāciju, piedāvā kursus un citas mācības. Mājputnu, aitu un cūku veselības aprūpe un aizsardzība ir daļa no organizācijas Animalia, bet kazu un liellopu veselības aprūpi un aizsardzību dienestus organizē Tine Counselling. Tīmeklī: www.animalia.no un <http://geithelse.tine.no>, un <http://storfelhelse.no>

KOORIMP ir lopkopības nozares koordinācijas struktūrvienība aizsardzībai pret infekcijām saistībā ar importu. Norvēģijas lopkopības nozare vēlas īstenot stingras prasības attiecībā uz Norvēģijā ievesto dzīvnieku testēšanu un veselības stāvokļa dokumentēšanu. Šī iemesla dēļ lopkopības nozare nodibināja struktūrvienību KOORIMP. KOORIMP strādā ar mērķi nodrošināt, ka Norvēģijā tiek ievesti kvalitatīvi dzīvnieki un kvalitatīvs vaislas materiāls. Svarīgs KOORIMP uzdevums ir arī infekciju kontrole. KOORIMP darbības mērķis ir samazināt risku ievest Norvēģijā lipīgas dzīvnieku infekcijas slimības un ierobežot valstī jau esošo slimību izplatīšanos. Tīmeklī: www.animalia.no/koorimp

Kontaktopplysninger for KOORIMP
Besøksadresse: Animalia Lørenveien 38, Oslo
Postadresse: Postboks 396 Økern, 0513 Oslo
Telefon: 23 05 98 00
Telefaks: 73 56 48 10
E-post: koorimp@animalia.no